

PAIX LITURGIQUE

Newsletter 58 objavljen dana 6 rujan 2018

Tradicija u Francuskoj: povijesni pregled i stanje u 2018. godini

Od

objavljivanja motuproprija Summorum Pontificum 2007. godine, Paix liturgique nastoji pokazivati univerzalnost interesa za tradicionalnu liturgiju pripremajući reportaže, svjedocanstva i ankete sa svih kontinenata koji pokazuju da privrženost tradicionalnoj liturgiji i vjeri nikada nisu, kao što se precesto kaže, bile „samo francuska stvar“. Ipak, tijekom naših putovanja cesto smo se pitali što cini tradicionalno katolicanstvo u Francuskoj. U ovom newsletteru donosimo vam kratak pregled tradicije u Francuskoj, njezina aktualnog stanja 2018. godine i povijesnog razvoja.

13.000.

To je broj hodocasnika koji su 2018. sudjelovali u hodocašcu udruge Notre-Dame de Chrétienté (Naše Gospe od kršćanstva) hodajuci od Pariza do Chartresa. Hodocašce su animirale zajednice pod povjerenstvom Ecclesia Dei. Toj brojki moramo pridodati 6.000 vjernika privrženih Bratstvu sv. Pija X. koji su hodali od Chartresa prema Parizu istoga duhovskoga vikenda. S obje strane, pa tako i u cjelini, rijec je o vrlo velikim brojkama koje su u stalnom porastu i koje svjedoce o izvanrednoj vitalnosti francuskoga tradicionalnog katolicanstva. Kardinal Sarah, koji je posjetio hodocasnike na putu prema Chartresu u nedjelju navecer, a zatim ih je u ponedjeljak docekao u katedrali u Chartresu, kazao je da je dirnut prisutnošcu svih tih mladih i obitelji koji dokazuju da kršćanski korijeni Francuske i dalje donose ploda.

Hodocasnici u Chartres (fotografija: Notre-Dame de Chrétienté)

I - Duboko korijenje

Cesto

se u inozemstvu, a ponekad i u samoj Francuskoj, reakciju francuskih katolika na koncilске i postkoncilске poremećaje ograničava samo na lik mons. Marcela Lefebvrea, koji je za vrijeme trajanja koncila bio prvi nadbiskup Dakara i generalni poglavar Misijske Družbe Duha Svetoga (spiritanaca). Ipak, puno prije no što je mons. Lefebvre odlucio 1970. godine osnovati Svecenicko bratstvo svetog Pija X. radi ocuvanja i obnove katolickog svecenstva, brojni francuski svecenici i laici iskazivali su bojazni glede modernistickih reformi i odbacivali ih.

Reakcija

svecenika odvijala se na više podrucja. Prije svega, valja spomenuti intelektualno podrucje, pod kojim mislimo na objavu brojnih tekstova kojima se kritiziralo neomodernisticke pogreške. Prisjetimo se, primjerice, radova o R.-T. Calmela, dominikanskog teologa, ili pak Georgesa de Nantesa, osnivaca pokreta Contre-Réforme Catholique (Katolicka protureformacija), za kojega možemo reci da je bio prvi francuski tradicionalisticki „pružatelj otpora“ (1). Zatim treba spomenuti podrucje militantnog djelovanja, na kojem su djelovali svecenici poput vlc. Coachea ili o. Barbarae (2), koji su pocetkom sedamdesetih godina odveli stotine vjernika na hodocašce u Rim kako bi ondje pokazali svoju privrženost misi sv. Pija V. I naposljetku valja spomenuti podrucje lokalnog djelovanja, na kojem su mnogobrojni župnici, svaki u svakoj biskupiji, nastojali ocuvati pa cak i vratiti u svoje župe sve ono što je koncilski duh iz njih odnio. Nažalost, vecinu su njih, i to ponekad vrlo okrutno, progonila vlastita subraca i hijerarhija, do

te mjere da su čak prestajali živjeti katoličkim načinom života kako su ga primili i kako je postojao od pamtljivijeka. Tek su rijetki „župnici-svjedoci“, od kojih većina u ruralnim područjima, uspjeli prebroditi te teške godine. Međutim, kada bi bili prisiljeni prestati s uobičajenim načinom života zbog podmakle dobi ili zato što ih je Gospodin pozvao k sebi, rezultat njihova rada vrlo je brzo nestajao, a vjernici privrženi tim svećenicima i njihovim rezultatima nalazili su se praktički u potpunoj izolaciji...

I u redovničkim zajednicama bilo je reakcija koje su prethodile onoj mons. Lefebvrea. Treba, dakako, spomenuti ulogu benediktinske opatije Fongombault i njezine prve „kćeri“, opatije Notre-Dame de Randol, koje su očuvale tradicionalnu misu sve do 1974. (3) te dom Gérarda Calveta, osnivačatelja benediktinskog priorata u Bédoinu, u departmanu Vaucluse (koji će kasnije osnovati opatiju Sainte-Madeleine du Barroux), a ne smijemo zaboraviti ni neke svećenike iz kongregacije sv. Vinka Paulskog. Sa strane redovnica treba spomenuti Institut dominikanki Svetog Duha (koje žive u mjestu Pontcalec) i dvije grane dominikanki iz kongregacije Svetog imena Isusova (u mjestima Fanjeaux i Brignolesu) koje djeluju kao odgajateljice i učiteljice te prate djelo mons. Lefebvrea. Te redovničke zajednice katoličkim odgojem djevojčica i djevojaka pridonose očuvanju same biti katoličke obitelji.

Osim

djelovanja svećenika, i mobilizacija vjernika imala je golemu važnost jer su laici imali više slobode u djelovanju i reagiranju unatoč tomu što su Crkvene vlasti u više slučajeva, misleći da se još uvijek nalaze u sretnim vremenima prije Koncila, pokušale iskoristiti silu ili neko pravo koje je upravo zbog Koncila postalo posve zastarjelo kako bi prijetnjama kanonskih sankcija ušutkale te slobodne i neovisne duhove...

Više od pola stoljeća nakon toga mračnog razdoblja treba odati posebnu počast Jeanu Madiranu koji je, kao urednik časopisa *Itinéraires*, odvažno, inteligentno i uporno igrao odlučnu ulogu u „velikom odbacivanju“ novog reda mise (*Novus ordo*), napuštanja katekizma i falsificiranja Svetog pisma. I druge su osobe imale važne uloge kao, primjerice, Michel de Saint-Pierre, Louis Salleron, Jacques Perret ili drugi nadahnuti i nadahnjujući pojedinci poput Henrija i Andréa Charliera te Jeana Ousseta, koji doduše nije izravno bio uključen u vjerska i liturgijska pitanja, ali je omogućio drugima da reagiraju pridonoseći stvaranju plodnoga tla u okviru pokreta *Cité Catholique* (Katolička tvrđava). Jedan je od važnijih događaja bilo osnivanje udruge *Una Voce* 1964. godine zahvaljujući Georgesu Cerbelaudu-Salagnacu, te osnivanje pokreta *Silencieux de l'Église* (Članovi Crkve koji šute, a koje neki nazivaju i „šutljivcima“ u Crkvi, nap. prev.) zahvaljujući Pierreu Debrayu (4). Kada je riječ o militantnijim strujama, valja spomenuti *Alliance Saint-Michel* (Savez sveti Mihael) koji se na prvim crtama borio protiv najocitijih liturgijskih zloraba. Ne smijemo zaboraviti ni osnivanje Europskih skauta 1958. (koji su se u to vrijeme jasno suprotstavljali vjerskim inovacijama) te Pokreta francuske katoličke mladeži (MJCF) iz 1967.

II – Stanje u 2018. godini

A) Bogoštovna mjesta

Od

kraja šezdesetih godina hijerarhija u Francuskoj, koja je imala autoritet nad župama i katolickom djelatnošću, radila je na zaustavljanju svega što je nalikovalo na otpor koncilskim novitetima. U crkvenim strukturama progonjeni su muškarci i žene koji su ostali privrženi tradicionalnom duhu. No i laici su također trebali puno patiti zbog prepreka koje su nametane njima samima kada su htjeli nastaviti pribivati tradicionalnoj misi, kao i njihovoj djeci kada je u pitanju bio pravovjerni vjeronauk.

Medu

određenim brojem tih ljudi - mladih i starijih, žena i muškaraca - javio se svojevrsan duh otpora koji je smjerao za time da se vjernim svećenicima pomogne slaviti misu koja je postala zabranjenom te da se osiguraju sredstva da joj vjernici i dalje mogu prisustvovati. Tako su, kupujući garažu (ili staru mesnicu, kao što je to bio slučaj u ulici Cossonnerie u Parizu!) ili unajmljujući neko kazalište koje bi preuredili u improviziranu kapelicu u desetak godina izgradili mrežu „divljih misa“ kako bi Francuska i dalje bila navodnjavana istinskom katolickom misom.

Tek je 1988., kada su rimske vlasti objavile motuproprij Ecclesia Dei kao brzo rješenje kojim se htjela ugasiti vatra biskupskih redjenja koja je proveo mons. Lefebvre, omogućeno da sasvim polako pocne popuštati pritisak. To nas podsjeća na rijeci dom Gerarda koji je ustvrdio da „su sva dobra zadobivena nakon redjenja dobivena samo zahvaljujući redjenjima“... Nakon toga došao je motuproprij Summorum Pontificum iz 2007., koji je legitimirao taj „otpor“ koncilskoj misi, ustvrdivši da tradicionalna misa nikada nije bila zabranjena - što je barem de facto bilo diskutabilno, posebno u Francuskoj - i koji je napokon, ali ne i posve otvoreno, omogućio povećanje broja crkava i kapela u kojima se slavi liturgija koju se u tom tekstu naziva „izvanrednom“.

Danas,

2018. godine, u Francuskoj se tradicionalna misa ne slavi u svega tri departmana od ukupno 95 (u to nisu uracunati prekomorski teritoriji i departmani). Rijec je o tri ruralna departmana: Ardèche, Creuse i Haute-Saône. To konkretno znaci da je tradicionalna misa u Francuskoj dostupna na manje od pola sata vožnje automobilom od bilo koje tocke. Danas u Francuskoj postoji 285

mjesta autoriziranih od biskupija na kojima se slavi tradicionalna misa (nedjeljna ili u tjednu), naspram 132 takva mjesta koja su postojala u trenutku objave motuproprija 2007. godine. Ako im pribrojimo 203 bogoštovna mjesta SSPX-a (naspram 184 u 2007. godini), dobivamo ukupan broj od 488 tradicionalnih bogoštovnih mjesta u Francuskoj 2018. godine naspram njih 316 iz 2007. Naravno, ako tu brojku usporedimo s 4.300 župa koje postoje u Francuskoj, to nam se može učiniti malo. Ipak, možemo reci da se danas tradicionalna misa na ovaj ili onaj način slavi u više od 10% francuskih župa, i to 50 godina nakon što je ta ista misa ukinuta, pogažena i progonjena!

B) Bogoslovije tradicionalnih zajednica

Strategija

kojom se gotovo 20 godina progonovalo vjerne svećenike i zabranjivalo redenje čak i manje konzervativnim bogoslovima pokazala se dobrim načinom za iskorjenjivanje pokretaca katolickog otpora - tradicionalnoga svećenstva.

Na 1970. godine mons. Lefebvre otvorio je bogosloviju za mlade koji su željeli postati svećenici u klasičnom duhu. Nevjerojatno poštovanje i začuđujuće oduševljenje brojnih vjernika za toga svećenika kao predstavnika otpora temeljilo se na jednostavnoj činjenici da je on „stvarao svećenike“ pa su se misa, vjeronauk i katolicki život obitelji mogli nastaviti kao ranije. U tome je mons. Lefebvre imao podršku svih tzv. „integristickih“ katolickih inicijativa koje su od pedesetih do sedamdesetih godina dvadesetog stoljeća činile ono što je postalo plodnim tlom tradicionalnoga francuskoga katolicanstva (5), a koje je omogućilo da se uzdigne pola stoljeća duhovnoga, liturgijskog, katehetskog i obiteljskog otpora koje su činile nevjerojatno ustrajne, a ponekad čak i herojske, katolicke obitelji i vjernici.

SSPX i

Bratstvo svetog Petra, Institut Krista Kralja i Institut Dobrog Pastira nastali su iz iste važne francuske osnove. Prva dva bratstva oba imaju sjedište u Švicarskoj i europsku bogosloviju u Njemačkoj, iako se propedeutička godina, tj. prva godina teoloških studija, za bogoslove SSPX-a već dugo održava u Flavignyju, nedaleko od Dijona u Burgundiji (Francuska). Institut Krista Kralja Vrhovnoga Svećenika ima bogosloviju u Toskani. Samo Institut Dobroga pastira zasada ima bogosloviju u Francuskoj. Možemo moliti na nakanu da i ovi spomenuti instituti uskoro otvore bogoslovije na francuskom tlu.

C) Redovnicke zajednice

Gore u

tekstu spomenuli smo redovnicke zajednice koje su se oduprle ili pokušale oduprijeti tijekom teških godina. Nakon što je mons. Lefebvre otvorio bogosloviju, što je rezultiralo redenjima, onamo su pristizala i brojna redovnička zvanja koja su u konacnici dovela do procvata novih redovničkih zajednica. Te su nove zajednice danas brojne, bilo da je riječ o zajednicama papinskog ili biskupijskog prava, poput Zajednice Riaumont, dominikanskog Bratstva sv. Vinka Fererskog (Fraternité Saint-Vincent-Ferrier), kanonika Majke Božje (chanoines de la Mère de Dieu), Misionara Božanskoga milosrda (Missionnaires de la Miséricorde divine), ili zajednica bliskih SSPX-u, poput Zajednice Preobraženja (Communauté de la Transfiguration), kapucina iz Morgona (Capucins de Morgon), benediktinaca iz samostana Notre-Dame de Bellaigue, karmelicanskih zajednica, dominikanaca iz Avrilléa, koji su se kasnije osamostalili, itd. Mogli bismo govoriti i o bliskim inicijativama, poput zajednice svetog Tome Becketa (Fraternité st Thomas Becket) koje su sve, na ovaj ili onaj način, plod francuskoga katolickog otpora iz vremena koje je uslijedilo neposredno nakon Koncila.

D) Zvanja

Vec

nekoliko godina donosimo precizne podatke o broju zvanja i usporedbe tradicionalnih svecenickih zvanja s dijecezanskima. Posljednjih je godina u prosjeku svaki peti novozaredeni francuski svecenik zareden po izvanrednom obliku i za izvanredni oblik rimskoga obreda. Ta se pojava odnosi i na redovnička zvanja, za koja je teže doći do preciznih brojki, ali kod kojih se uočava jednak rast. Nakon liturgijske reforme iz opatije Fontgombault, koja je i sama proizašla iz opatije Solesmes, nastale su nove opatije Randol, Triors i Donezan u Francuskoj te opatija Clear Creek u Sjedinjenim Američkim Državama, a također je revitalizirana opatija Wisques koja je gotovo bila ostala bez zvanja. Iz opatije Sainte-Madeleine-le Barroux, koju je osnovao dom Gérard Calvet, nastao je priorat La Garde, a neizravno i nekoliko drugih zajednica povezanih sa SSPX-om (od Brazila do Novoga Meksika, iz kojih je nastao samostan Bellaigue u Francuskoj). Jednak zacudjući dinamizam nalazimo i kod redovnica, počevši od dominikanki koje drže škole u mjestima Fanjeaux i Brignoles (SSPX), zatim kod dominikanki svetoga Duha (Dominicaines du Saint Esprit) (pod povjerenstvom Ecclesia Dei), ali i kod benediktinki i kontemplativnih dominikanki u Avrilléu i drugim mjestima...

E) Organizacije mladih, društvene i obiteljske organizacije

Izvanredno

bujanje koje smo opisali i dalje se nastavlja. To je bujanje rezultiralo iznenadajućim razvojem udruga i časopisa, a u internetskom svijetu cvjetanjem stranica koje donose informacije, poticu na pobožnost ili donose materijale za promišljanje. Osim toga, tu su i skauti, dopisni vjeronauk, pokreti mladih, duhovno pracenje obitelji (Domus Christiani), karitativne i pro-life inicijative, a ne smijemo zaboraviti niti udrugu Notre Dame de Chrétienté koja organizira hodocašće od Pariza do Chartresa o kojem smo govorili na početku ovoga newslettera, itd. Neke od tih inicijativa imaju odjeka i izvan tradicionalnoga svijeta, poput Hoda za život ili SOS Chrétiens d'Orient (SOS za istočne kršćane), da izdvojimo samo dvije najveće inicijative iz posljednjih godina.

F) Škole

Mreža

katolickih škola u vrijeme Koncila bila je vrlo bogata. Ali kao u svim katolickim djelima, i u školama se prekidala svaka veza s tradicionalnim duhom ako nisu postale militantni centri borbe protiv toga duha. To objašnjava zašto su obitelji, nakon što su dobile milost uslišanja svojih molitava da mogu sudjelovati na misi po svom izboru, vrlo brzo željele obnoviti škole u autenticnom katolickom duhu. Rezultat je spektakularan: na karti slobodnih škola koje su u potpunosti katolicke danas se nalaze 172 škole koje nemaju ugovor s državom i koje su a priori slobodne i od bilo kakve dijecezanske kontrole. Ta je brojka eksponencijalno narasla u posljednjih petnaest godina, kao uostalom i cijeli sektor bez ugovora s državom. Dok americki katolici često preferiraju „homeschooling“ (školovanje djece kod kuće), francuski tradicionalni katolici rado djecu šalju u škole koje sami osnivaju i financiraju, a čiji programi promiču vrijednosti kojima su privrženi i u kojima je vjerski odgoj obično prepušten svećenicima ili redovnicama koji pripadaju institutima ili zajednicama pod povjerenstvom Ecclesia Dei, SSPX-u ili dijecezanskim svećenicima Summorum Pontificum koji slave misu u izvanrednom obliku rimskog obreda.

G) Perspektive za budućnost: francuski katolici i tradicionalna liturgija

2001.,

2006. I 2008. godine Paix liturgique zatražio je od profesionalnih i neovisnih tijela izradu triju anketa na području cijele Francuske (isključujući prekomorske departmane i teritorije) o odnosima francuskih katolika prema tradicionalnoj Crkvenoj liturgiji. Te su ankete izradili: IPSOS u travnju 2001. i CSA u rujnu 2006. i rujnu 2008. Od kraja 2009. godine dopunili smo te nacionalne ankete podacima iz biskupijskih i župnih anketa.

Tijekom

dviije godine, sve do ljeta 2011., i ponovno 2018. godine, proveli smo 14 ispitivanja u francuskim biskupijama koje smo smatrali značajnijima kako bismo dopunili rezultate naših nacionalnih anketa. Rezultati tih ispitivanja - jedinih ozbiljnih statističkih studija koje su dosada provedene o tom pitanju - pokazali su veliku ujednačenost osjećaja francuskih katolika u prostoru i vremenu prema onome što se danas obično naziva „izvanrednim oblikom rimskog obreda“. Rezultati su vrlo jasni: U FRANCUSKOJ (barem!) SVAKI TREĆI KATOLIK KAŽE DA JE SPREMAN ICI NA TRADICIONALNU MISU AKO SE SLAVI U NJEGOVOJ ŽUPI. Ostaje, dakle, još puta koji treba prijeti, nerazumijevanja koje treba nadvladati, ljudi dobre volje koje treba uvjeriti i još godina teškoga rada i molitava kako bismo u tome uspjeli, ali koje li radosti i nade u tomu za nas i naše obitelji: „Nunc dimittis servum tuum Domine...“

III - Zaključak

Nije li

to sve plod Providnosti i ljudi koje podiže Providnost, nije li to ostvarenje gesla svete Ivane Orleanske, zaštitnice Francuske: „Vojnici će se boriti i Bog će im dati pobjedu“? Bog nikada ne dopušta da ga nadidemo u velikodušnosti. I ovdje On to pokazuje dopuštajući stanje za koje PRIJE 50 GODINA NITKO NE BI MISLIO DA CE BITI MOGUĆE!

No to

što se dogodilo u Francuskoj samo je jedan primjer onoga što se dogodilo i drugdje u svijetu - u SAD-u, Meksiku ili drugim državama - i što se itekako može dogoditi na drugim mjestima u nadolazecim godinama.

A sve

je to samo početak, prvo sudjelovanje u ponovnom pridizanju Crkve i njezina djelovanja, poslanja i njezine liturgije. Kao što kaže benediktinsko geslo, treba nastaviti moliti i raditi. Bez prestanka.

(1)

Iako danas ima slab utjecaj, pokret Contre-Réforme Catholique (Katolicka protureformacija) bio je na glasu od samoga nastanka 1967. godine zahvaljujući pozornosti koju je prethodno steklo Pismo koje je vlc. Nantes od kraja pedesetih godina slao svojim prijateljima.

(2)

Župnika župe Montjavoult, u biskupiji Beauvais, vlc. Louisa Coachea, njegov je mjesni biskup razriješio dužnosti nakon što je ponovno vratio tijelovsku procesiju u svojoj župi. Time ga je učinio središtem katolickoga otpora u području Pariza. Bivši je župnik nakon toga otvorio kucu Maison Lacordaire u mjestu Flavigny-sur-Ozerain, gdje je vodio duhovne obnove. Njegova prisutnost u tome je mjestu potaknula otvaranje benediktinske olivetanske opatije i bogoslovije Bratstva sv. Pija X., kojoj je vlc. Coache prepustio svoju kucu.

Župnik

u biskupiji Constantine, o. Noël Barbara, autor knjige *Catéchèse du mariage catholique* (Kateheza o katolickom braku) jedno je vrijeme bio član Župnih suradnika Krista Kralja (CCPCR), kongregacije posvećene održavanju duhovnih vježba svetoga Ignacija prema metodi o. Valleta, njihova osnivača. Nakon toga naselio se u pokrajini Touraine, gdje vodi udrugu i istoimeni casopis *Forts dans la Foi* (Snažni u vjeri).

(3) Pod

pritisakom Pavla VI., redovnici su u tim opatijama odustali od slavljenja tradicionalne mise... A kasnije su je nastavili slaviti pozvavši se na motuproprij *Ecclesia Dei* iz 1988.

(4) Baš

kao i članovi udruge *Opus sacerdotale* kanonika Étiennea Cattae (pogledajte naš francuski newsletter br. 400), *Silencieux de l'Église* (Šutljivci u Crkvi) nisu u središte svoje borbe stavili obranu tradicionalne liturgije, već su više djelovali kao kocnice modernističkim devijacijama nego kao promicatellji tradicionalne obnove. Ipak, svojom brojnošću i inkluzivnošću te dvije inicijative odigrale su važnu ulogu u očuvanju vjerskog osjećaja (*sensus fidei*) kod francuskih katolika.

(5)

Aludiramo na članak vlc. Grégoirea Céliera „Un terreau fertile : La Tradition en France avant la Fraternité Saint-Pie X (1958-1976)“ (Plodno tlo: Tradicija u Francuskoj prije Bratstva sv. Pija X. (1958.-1976.).

